

ՕՐԱԿԻՔ ԶՄԻՒՌՆԵՐԸ

Պատախանառու
Յովհաննես Փիլիպեան

Նամակը ուղղելի է Տ.
առ. Դ. Գ. Պալդազարեան

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՐԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԱՐԵՎԱՏՅԱՆ ԽԱՆՔԱՐԱԴՐ ՏԱՐԻ ԶՄԻՒՐՈՒՄԱԿԱՐԱԳ 25 ՆՈՅԵՄԲՐԻ 1878

ΦΗΦ 4406

ՔԱՂԱՔԻԿԱՆ

Յանոսի գռներն ոյս տարի ևս բաց պիտի
ան : Մարդկային կարծեաց հաւանականու-
թին իրականութեան վոխուեցաւ : Նոյեմբերի
20^ր օրը վճիռ մի կըկրէր իւր մէջ , և այս վըուղն
ուստի Աֆղանիստանի կամքէն կախեալ
էր . նա իւր ձեռօք կիսքեց իւր ապագային բաղ-
դը , որ ինչ ալ լինի քաղաքական գէպքերու-
մանը , իւր տէրութեան եթէ ոչ կործանու-
մը անշուշտ նուազութիւնը և ստրկութիւնը
պիտի բերէ իւրեան , կամ Անդզիոյ պիտի ծա-
ռայէ և կամ Ռուսակայ : Անդզիս երր ի զուր ըս-
պասեց վերջնադրին պատասխանն ստունելց
առանց Խորհրդարանի կարծիքն ընդունելց
ինչպէս յայտարարած էր Պիքոնսֆիլտ , անմիջա-
պէս հեռագրեց Հնդկաստանի փոխարքային ող-
պիզրն տոյ թշնամութեանց : Երկու օրէն Հնդ-
կային բանակն շարժ եցաւ , Տաքքան ու Դիսչին
զրաւեց . հասաւ ի խոռում , սոյն բերդն ալ
տուաւ , առանց մեծ ընդդիմութեան , և Միջ-
Արխուր ձերբակալուեցաւ : Անդզիացւոց դիմա-
դրող լեռնականք Խիպէրի կիրճերն ողաշարե-
ցին . կռուոյ մէջ Անդզիացիք 300ի շափ մեռեաւ
և վիրաւոր ունեցան . առօր վերայ հարկադրեցաւ
բանակը զկայ առնուլ . բայց շուտով նոր զօրքել
հասան պաշարումը վերցընել տալու . Յիշեալ
եռնականք , որոնք աւելի ոսկւոյ քան փառաց
այլընութենէ կըխարուին , շուտով տեղի տը-
լին յաղթականին . որոյ դիմաց Խիպէրի ճանա-
պարհը կրկին բացուեցաւ . յառաջ խաղաց , գրա-
եց խանան ու գերիներ ձեռք ձգեց :

Ասոնք լու , որք կատարեալ յաջողութիւն մի
պդուշակեն մեզ Անդ զիացւոց համար , բայց
տեսնենք թէ Ափզանխատանի հիւսիսային կողմը
ինչ գեր կը լիւաղցուի : Քոփման զօրապետ կը-
դրդէ զԵիր Ալի վերջին ճիգը թափել տաղը :
Այս վերջինս միտքը գրած է , եթէ չյաջողի
իր զինուց բաղդը , խոյս առաջ ի Հերադ՝ Առւ-
սական պաշտպանութեան ներքեւ , ուր կըդըտ-
նուի պատրաստ Ռուս զօրաբաժին մի : Զայս
գիտարլո՞ւնիդ զիոյ տէրութիւնը , իւր գենսպա-
նին ձեռօքը բացատրութիւն կըպահանջէ : Զա-
րին կառավարութենէն Քոփմանի բռնած ըն-
թացքի մասին : Առած պատասխանը Դեկ. 2ին
կըբատարակէ . այսինքն Ռուսիան , կ'ըսէ , Ար-
քանովը պաշտօնիւ ի Քապուլ զըկած է միմիայն
բարեկամական և քաղաքավարական ցոյց մի
յայտնելոյ համար էմիրին . և թէ նորա պաշտօնը
առ ժամանակեայ է : Խակ Քոփմանի ընթացքը
ինչ կընշանակէ , ոչ ապաքէն հակասական է
այն Զարին յայտարարութեանը :

Այսու ամենայնիւ Ռուսիոյ կառավարութիւնը
կուղէ ապահովել զեկնդղիան՝ թէ խիստ կը փա-
փաքի Բերլինի գահնադրին գործադրութեանը
նոյն պահուն կոմս Շուվալով ևս ի բէշտա կը զր-
կուի նոյն յայտարարութիւններն հետք տանե-
լով: Յովսէի կարսեր պատգամաւորաց ուղղած
խօսքերուն մէջ նշանակիչ կերպով մի սոյն միա-
քերը կը շագագին: Գիքոնավիկու ալ համոզուած
կ'երե էր Զարին սոյն դիտաւորութեան վերա-
կար ի Կիյտհալ ըրած բանախօսութիւնը մէջ
Սոյն համոզմանց վերայ թերես մեք ալ մեր հա-
մոզումը աւելցնէինք, եթէ Թան լլադրի հետա-
գայ խորհրդածութիւններն աշքէ չանցընէինք
«Չեմք երկրայիր, կ'ըսէ, եղրակացընել թէ

կար գիմադրութենէն : Հասկացաւ նա , որ եթէ ձեռքի տակէ դործուած նենդութիւնները անպատճառ գէպ ի պատերազմ չտանէն , գո՞նէ ետ կըթողուն զԱնդդիան վերջնական միջոցներու գիմելցյ , որք կրնան երկար ժամանակ արգիլել այն նպատակաց գործադրութիւնը զօրս աւանդութեամբ պահած են : Ուուսական քաղաքականութիւնը կրնայ ինքն իրեն ըսել , թէ իւր գաղտնի և անձնանուէր գործակալները շատ յսռաջ տարած են իրենց յանձն առած գործք թէ՝ Տոնտուքով Քորսաքով ա՞սնց ետին հունտեր ձգտծ է , որոնք միայն ծայր տալու կրնային . թէ Եթէ Մակեդոնիոյ ապստամբութիւնը վրիսի , Ռումելիոյ գիմադրութիւնը ստոյգ է , թէ Եթէ Ռումելի վայրկենական հպատակութիւն մի հարկադրի յանձն առնուլ , սակայն սոյն երկիրը անյաղթելի ձգտում մի պիտի ունենայ միշտ Բուլղարիոյ հետ միանալոյ . թէ՝ Աւագայ ժողովոյ գործը , որ և իցէ կերպով ալ առնուելու լինի , այնպիսի տարօրինակ ախտ մի կըկրէ իւր մէջ , որ վերջապէս պիտի կործան բերէ զինքը . Այն տրամախոհութեանց շնորհիւ Առուսիան , Եթէ Լիվադիայէն հասած լրոց հաւատամք , պիտի դառնայ միւսանդամիւրեան ընտկան և զալ այն վարժունքին , որ խիստ շատ անգամ յաջողած է :

«Հարա Պալմերասան կըդրէք 1853ին».—Ռուս
կառավարութեան թէ տեսական և թէ գործ.
Նաևան վարժունքն եղած է միշտ հեռան տանիլ
իւր ախատեառութիւնները այնաշի շուտով՝ որու-
չափ որ կըննըք միւս տէրութեանց հակարաւ-
թիւնն ու փոփոխականութիւնը . բայց վճարկան
գիմաստրութեան մի հանդիպելուն՝ կասդ առ-
նուլ և յետա քաշուիլ. և յաջողառթի սպասել
կրկին ցատկելոյ իւր յառաջադրած որսին վրայ»
Գալով քաղաքական միւս խնդրաց . ուրախ
եւք ծանուցանել, որ հելլենական խնդիրը մօտե-
ցած է խաղաղական ճամբու մէջ մանելու : Պ.
Վատինինկթոսի վերջին ծանուցադիրը և միւս տէ-
րութեանց գեսականական տեսութիւնները հա-
մակրական ընդունելութիւն գատած են Բ.Դրան
մօտ . և թէպէտ կայսերական կառավարութիւ-
նը անկարելիութեան մէջ կրգանուի ամբողջա-
պէս ընդունելոյ անոնց խորհուրդը, այսու այ-
մենայնիւ իբր սկզբունք զգացած է սահմանաց
ուղղութեան կառեարաւթիւնը :

Ա ՀՅԱՋԵՆ Հասած լուրերն ևս յօյս կրցուցը-
նեն , որ կարծ ժամանակամիջոցի մէջ վախճան
պիտի արուի Պանիայի և Հերսէկի դրաւման
խնդրոյն պայմանագրութեանը , որ հիմնեալպի-
տի լինի Անդրասի կոմսին յայտարարութեան
վերայ , ինչոքէս հեռագիրը կրծանուցանէ մեղ ,
այսինքն յիշեալ երկու երկիրներուն դրաւումն
առժամանակեալ լինելուն :

Սոյն բարելյաջող լուրերն տուած ժամանակ-
նիս չեմք կուրաց մեր զարմանքն զսպել թէ Ռու-
սիոյ տէրութիւնը երբ մէկ կողմէ Բերլինի դաշ-
նագիրն ամբողջ գործադրելց խոստացած ժա-
մանակ , միւս կողմանէ նորէ նոր կնճիռներու-
ծնունդ կուտայ : Հեռագիրը լուր կուտայ մեզ
թէ հարաւային բուլղարիոյ սահմանները որոշելց
համար ռանառող համագույն լանձնաժողովը ի-

Ա Զ Գ Ա Յ Ի Ւ

Հետեւալյօդուածը հրատարակելու խնդրան
նոք մեղ ուզգաւած լինելով, կը փութամք առ
սէր ճշմարտութեան լրագրիս մի քանի էջերը
գոհել աղգատուէր շարագրողին, որ Գաւառական
ժողովյա մի կարեւոր և բանիքուն երեսիխանն
ինելով, կը խնդրեմք մեր զմիւռնացի ընթերցող-
ներէն որ ուշագրութեամք կարդան և տեսնեն
թէ Ա. Մամլոյ մէջ ո՞ր աստիճան այլափոխուած
են յիշեալ ժողովոյն միւնցոյն նստի մէջ անցած
դէպքերու պատմութիւնը :

Պարտիմք չնորիհակալ լինել յիշեալ երեսփոխանեն, որ մի քանի ամսէն ի վեր է Գաւառական ժողովյա մէջ Սթոռ ստանալովը, բաւական բարեփոխութիւններ տեղի ունեցան և շատ զեղծմունքներու առջև առնուեցան, զոր մի քանի շահադէտ անդամք յաջողած էրն ի գործ դնել, ինչպէս պիտի առնեն ընթերցողք:

Մեծ խմբագիր Արշ Արարատեան ,

Ա. Մամուլ իւր վերջին թուղյն մէջ գաւառիս
Երեսփոխանական ժողովոյ 21և 22րդ նիստերուն
շփոլծ նկարագիրն ընելով, յիշած էր նաև մեր
անունը կարի աննպաստ կերպիւ, ըստ իւր բնա-
ձիր յատկութեան ուղած ձեւն ու դոյնը տալով
խնդրոյն, խեղաթիւրելով ընդդէմ խզճի մտաց
ամեն եղելու թիւն, բռնտրարելով նաև մեր ի-
րուունքը՝ լոր դուք, մեծ. Խմբադիր, մի գովելլի
անկողմնակալութեամբ Աղջալուսոյ 1103—1104
թիւերուն մէջ ինքնարերար յայտնած էիք,
անպղառը աղքիւրէ քաղելով անտարակոյս ձեր
փոքր ի յատէ տեղեկութիւններն :

Եթէ լոկ անձնական լիներ . խնդիրը և եթէ
Ա. Մամուլ միայն Զմիւռնացին ունենար իւր ըն-
թերցող, թերեւս արհամարհական հայեացք մի
ուղղելով անփայել վատաբանութեան մի գէմ,
նախադաս համարէինք լուութիւնը առ ոչինչ
դրելով խմբագիր Պ. Մամուրեանի ստացօղ ակ-
նարկութիւններն :

Այլ սակայն խնդիրը լոկ անձնական չէ, և
կը վերաբերի նաև ժողովրդային իրաւանց : Ա-
Մամիոյ ընթերցողը միայն Զմիւռնացին չէ, այլև
օտարաբնակ ազգայինք . հարկ է ուրեմն ըստ
խնդրոյ և առաջարկութեան ճշմարիտ ազգասփե-
րաց հրապարակ հանել մեր գրիչը և խզել մեր
երկարատև լուսութիւնը , կէտնպատակի ունե-
նալով մեզ խզծի մոռօք յայտնել ճշմարտութիւ-
նը՝ առանց որևէ անձնական նկատողութեան .
Ներուի մեզ սոյն պատեհ առթիւ յայտնել մեր
հաստատ սկզբունքն ո՞յք են , վերադաս համա-
րել միշտ ընդհանուրին շահը՝ մասնաւորի օդատէն,
չզոհել երրէք հասարակաց իրաւունքը՝ բարե-
կամութեան ու ոգի ի բռին պաշտպանել ընդ-
միշտ ժողովրդեան արդարացի պահանջներն ա-
մեն դաշտնի մեքենայութեանց դէմ : Մի՛ և մի
լիցի մեղերրէք կոյր զկուրայն կուռակցութեան
ոգւոյ ծառայել և մեղմնչել կամաւ մեր ստանձ-
նեալ պարտուց դէմ , պարտք նուիրական՝ զոր
կատարած եմք և պիտի կատարեմք անթերի .
Ժողովրդեան պատ քուէովս ընտրեալ իրբե մի

անձնանուելու երեսափոխան :
Սկսիմք ուրեմն և մեջ կարճ ի կարճոյ , բայց
ստոյգ տեղեկութիւն մի տալ վերոյիշատակեալաւ
կրկին ժողովոց մէջ տեղի ունեցած բանախօսու-
թեանց և տարագէպ անցքերուն , յիշելով գըլ-
խաւորաքար այն պարագաներն՝ որք ուղղակի
մեզ և մեր հակառակորդին կըմերաքերին , ի դի-
տութիւն Արշալուսոյ և Ա. Մամիջոյ ողջամիտ ըն-
թեառուած :

Գաւառիս երեսփոխանական ժողովը դումա-
բեցաւ անցեալամոյ 4ին, Ատենապետութեամբ
մեծ. Եսայի Էֆ. Եսայեանի, Խնդրոց կարգն էր
նաև նկատութեան առնելու ձեռները, որուն զի-

— «Բայց այդ իմհարցմանս ուղիղ պատճիսաւ նը չէ . կ'երկպարգեմ իմ հարցումն և կ'ուզեմ վիտեալ թէ որո՞ւ դրչէ ելած է արձանադրութիւնը . Ատենադպրին թէ դիւանադպրին :

Մանուշեան էֆ. Քայլց դուք անձնականի կը
դպիքիք. գուք դիւանը կ' ամբաստանէք, զեղծ-
ման հեղինակ ցացունել կուզէք զայն. ձեր
խօսքերն դիւանին գէմ անվատահութիւն կը-
լոյցնեն : Արդ՝ քանի որ դիւանը ամբաստա-
նութեան ներքեւ է, ես առենագպրութեան
պաշտօնէ կը հրաժարիմ: Զայս ըսելով գնաց ե-
րիսփոխանաց կարդը բաղմեցաւ :

— « Ըստ ք չէք ուզըր պրօպատամսաննել ինձ .
չիմ դիմեր ինչ պատճառուաւ , ու պատ ի պատ
խօսքերով դիւանը ինձ դէմ գրդուել կըճդնիք .
իմ խօսքերս դիւանի ամրոշութեան շնչն վերա-
բերիր . քաւ լիցի ինձ անձնականի դպաշիլ . ես
արծանագրութիւնը քննագատելուղեցի և պրոշ
ճանաչել ու ծանօթացնել ժողովոյս զեղծմանց
հեղինակը : Եթէ դիւանը ակնարկինը յայտնել
կուղէք՝ թէ նորա խորհրդով ով ու զիտակցութիք
պատճառատաւած է սցյա արձանագրութիւնը և
կ'զգուշանայք ամբողջ պատասխանատուութիւնը
ձեր զրայ բեռնաւորել , բայցայտ խօսեցէք ու
Ատենապետ էք . « Ազգէն ձեր ակնարկած ող-
կան կերպն առաջ է առաջ առաջ առաջ առաջ առա-

կամաց : զսղութալ է արձանադրութիւնը՝ որոյ
միքանի կէտերը պարզեցի . միտքն եկաւ ուղիւ
մի ալյիշատակեմ : Նախորդ նստին մէջ Մամուր-
եան էֆ . անպատճաճ հնդնութիւն մի ուղեց
մի երեսվոխանի դէմ , և մեք սոյն հեպնութեան
անպատճեռթիւնը ցոյց տուինք : Մամուրեան
էֆինստիի հեղնական խօսքերն ու մեր պատաս-
խանը նշանակուած չեն արձանագրութէ մէջ »
Մամուրեան էֆ . «Մասնաւոր դիտմամբ ըրի և
եթէ ուղեք կ'արձանադրէմ :»
— «Մասնաւոր դիտմամբ ըրիք , ուրեմն դուք

էք սոյն արձանագրութեան հեղինակիը . պարզեցաւ, մթութիւնը. ապէ, ինչ իրաւամբ դուք ձեր մասնաւոր գիտմանց կրօնէք պատկառելի ժողովոյ մի իրաւունքը, ամբողջ արձանագիրը լուսաճայու շարադրելով. կըբողոքեմձեր այդ վարմանքին դէմ»(2)

թողրս լուսվթիւն մի տիրեց ժողովոյն մէջ՝ գաղտնիքը պարզուած էր. ժողովը իւր հանդիսաւոր լուսվթեամբ կըհաստատէր մեր խօսքներու հմարութիւնը. զայս զգացով անշուշտ Մանուքեան էֆ. իւր վերջին ճգնաժամին մէջ սոյն խօսքն ըստ «Միրզայնան էֆ. դիւանը ամբաստանեց, խարդախ անուանեց զայն, և քանի ժողովս խր լուսվթեամբ կըհաստատէ նորա ամբաստանութիւնը, ես իմ հրաժարականիս ներայ կըպանդեմ. և դիւանն ալ ըստ որուման աւատանեայ՝ ակտոր է հասածակի ։

— « Տայց ես գ-իւանը չեմ ամբատաներ , ին-
ու խօսք չէք հասկընար . ես խարդախ բառը
արտասանեցի . իմ նպատակս զձեզ առենադպ-
ութենէ հրաժարեցնել չէ , քաւ լիցի . այլձեր

Աղջութիւնը պահանջել։ Տնտեսագործությունը հրաժարած էր.
Խնդիքը բախնք առաջնագործությունը հրաժարած էր.
այց դիւանի երկու անդամք տակաւին իրենց
թոռությունը կը բաղմէին։ Ս. Նախագահը խօսիլ
կատարել և բարեկամութիւնը օգնութեան հասաւ
անձնագործությունը երեսփոխանքին։ Հարդի էր մի շատ
անձնական նկատողութեանց համար կանգնել
ըրեալը և բուժել վիրաւորեալ անձնասիրու-

(2)Պ. Մամուրեան կրկնակի կըստէ երբ Ա. Մամուրյանի մէջ այլց կ'ըսէ թէ՝ առաջին անգամնէ որ զիւածին դէմ այսպիսի յարձակում մի կըտեսնուի, մեր բոված ախարիելով։ Կամ՞ զիւանը յարձակում չկրեց, ու ինքը՝ որ զիւանի մէկ անգամնէ և ամրողջութիւնը ներկայացներ. այլանդակի է իւր ճիգն, երբ կ'աշխատոի անձաւորէ ընդհանուուր հանել։ Երկուորդ՝ առաջին անամքն չէր որ այսպիսի յարձակում մի կըլինէր, արդէն իւր կ'իշխանաւոր զիւածման դէմ զրաւոր աղդու բողոք մի զած էր հինդէ երեսպիսանաց ստորագրութեամբ և համարութեամբ Ա. առնապիտին, որին բոված ստորագրութեամբ մին էր նաև ուերաստենապալր Պ. Ա. Աբրիերեան:

էր, այն է առ ի ցոյց հրաժարիլ գիւանի կրկնութեանդամոց ևս և մեկնիլ իրենց ալթուաէն, առ ի միասին վերադարձ ընդ Մամուրեանի իւր խօսքերն ակնկալած առուիւն ոն ու պետական պատճեան

լասքը ակնկալած արդիւնքն աւեցան. դիւանի երկու անդամք ևս հրաժարեցան ըստ անհիմության առաջարարութեան Մամուրեան էֆենտիի հըստ անսովոր հաստատութեան Ս. Նախադահին, պնդելով առանց համոզումի թէ՝ քանի որ գիւղանը ամբաստանութեան ներքեւ է, չն կարող իշենց պաշտօնը շարունակել: Քանից վարձ ըրենք Ս. Նախադահին անակնկալ առաջրկութեց և դիւանի անդամոց տարադէս լուգաման ռէման:

Հետո առկանց առարկէսմ յուզված գէմ
պատասխանէլ, բայց ի զուր՝ մեր խօսքերը վա-
մուրեան էֆէնտիի և իւր ձայնակից երեսփախտ-
նաց միահամուռ գոռ ու գոչումներէն կընդմի-
ջուէր : Ձայներ կըբարձրանային, «ճնշում է
այց», «ճնշում է այդ», բայց մահիկ ընող չկար .
Հիոթութիւնը այրած էր և ժողովոյն բարեկար-
գութիւնը կատարելապէս խանգարուած : Ի
վերջոյ արժա . Գալապանեան Տ. Ծակոր Հօր յոր-
դորանօք իւրաքանչիւր երեսփախտան իւր աթո-
ռը նստաւ և հօշտութիւն առաջարկուեցաւ :
Սակայն դիւնք տակաւին հրաժարեալ վիճակի
մէջ էր, հարկ էր վերջ տալ սոյն անպատճա-
թեան, և Յ. Նախագահը առաջարկեց որ եթէ

«Բայց ես Կ. Հայր, դիւանի ամբողջութեան դեմ ամրապնդիւնը ըրած չեմ, սխալ կը

խոսիք . Երեսախոխան էֆենտիք կը վայրէն ըստ
ծիս ճշմարտութեան . և որպէսզի հաստատեմ
իմ խոսքս , ահաւասիկ անհնէ յառաջ ես իմ
ձեռքս կը բարձրացնեմ : Մեր օրինակին հե-
տեւելով նաև շատ երեսախոխանք , դիւանի երկու
անդամք եկան իրենց տթուոք բաղմեցան , բնդ
որս նաև և Պ . Սամուելան և վնրացաւ ինուիք
մի , որոյ տիտուր ազգեցութիւնը սակայն ոչ
երբէք պիտի վերջանայ մեր յիշողութեսէն :

Ապասուութիւնք նախորդ նախ կրիստութիւննից էին . մէկ կողմանէ գրամական խնդրոյ բանալը և հոգաբարձութեան կազմութիւնը, և միւս կողմանէ նախ նոր ուսմանց ծրագիրներու պոր- տադրութեան որոշումը և թւսումնական խորհր- դոյ ընտրութիւնը կրապահանջուեր , և այսպէս նոր կ'երկարէր առանց վերջնական որոշում մի ընդունելու : Ժամանակին անցած էր և երա- պանուն ու վեպատաճ . սոն միջոցն Արքայութեա-

Գունք վատուած , սոյն միջոցին Ս. Նախագահը և այս յանդիման ճշմարտութեան դեմ մեղանեց , յայտնելով թէ Ծեսուշը նոր ուսումներ աւաշարկած չէ , հետօն արար սոյն կետը քննեն ու դետք չկայ Առջեցանք մատցինք Ս. Նախագահին սոյն յայտաբարութեան վերայ և պնդեցին որ Ցեղեակաղը մէջ պարունակեալ ուսումնագրագութեան արագիրը կարգացուի . ինչպէս որ կարգացուեաւ Ատնագագիշն նոր ուսումներն մի առ մի ոյց արտելով : Ալհակառակարանութեան տեղի նացած չեր , բայց երր Ս. Նախագահը պնդեց թէ անպատճառ պէտք է դրամական խնդիրը լուսել , որպէսզի Ցեսոյն բերելուած 1000 չորբագութեամբ գրեանց ստակը վճարուի , և յշտակզեալ սրտին մեկնեցանք Ս. Պատրիչը Է-նետին ու ես , առանց երրէք համամութիւն պատասխանառութիւն ունենալու ետքէն :

Պողոսին ույն մասին տռած որոշման :
Հաճեցէք մեծ խմբագիր սոյն զբոթիւնո
բատարակել պատուական Արշալուսոյդ միջո-
ւա ի հերքումն Ա. Մամլոյ աղջատարանոթեց :

Ձմիւռնիս , 5 Նոյմ: 1878
Յ. Մ. ՎԱՆԱՆԴԵՑԻ

(Կարուեակորիեն եւ վերջ : ՏԵս գրի 1105 :
Կարս , 1 Սնապտ . երեկոյ ժամը 2 ըռողէ 13
Ժեներալ Լեյբբնիտ Լազարեֆէն առ.
Ժեներալ Մայոր Գևիտվակոյ

մը Անհեղի՝ բոլորովին անմտատանջ եմ իրենց
ապօգ օյի մասին։ մասնաւոր հակառակութիւն
մը չկրաքատնառ։ լինել ընդհանրութեան
յու զիւն։ օօժանեան տէրութեան շահը չներեր
նեղի լուխտատաւոր խաղաղ Հայոց ժողովուրդն
սրութ կը հարստացնեն օմանեան գանձն, և ար-
հետանիրու, վաճառականութեան, և երկրին
հարստութեան բարգաւաճման հիմունքն են։
յայտնեցէք անոնց իսմայիլ փաշայի զրկած հե-
ռագիրներու խնասաթ և ըսէք թէ Ն. Բարձրու-
թիւնը բանակցութիւններ ըրեր է Պօլսոյ պաշ-
տոնաւառաց հետ։ ևս հաւատացած եմ որ իս-
մայիլ փաշայի իրաւունքը և ստորագաւեալ
զօրքերն կը քերեն իրենց ապահովութիւն և ե-
րաշխաւորութիւն, մեր ժողովնելիք երկիրներուն
քրիստոնեայ ժազովրդոց անձանց, բայց միւնոյն
ժամանակ հարկ է որ Հայոց ազգի առաջաւոր-
ները պահպանին ազգէն սահծուիլ, խելարերիլ,
արժ անաւոր դրից մէջ մնալ, և քրիստոնէավա-
յիլ պարփեցաւթիւն ունենալ. բարւոքութերն
Սահն Ստէք Փանօիք գայնագրութեան մէջ գրուեր
են, և Պերլինի դաշնագիրն ալ զանոնք չնշեր։
Պատճէնիս ճշգութեան համար ստորագրեմք
երգրաւմի զինուորական կուսակալ ժէնէրալ
Մայոր Դամակիսից պաշտօնատար առանձին
յանձնարարութեանց պապով։
Խամայի փաշայ առ գօրսպետ Լազարեա։

թեան հոգ տանիլ պարտաւորութիւն է նոցա
պաշտօնաւարերուն այս առթիւ կրիութամ
իմ Սաբրանկացիքս մատուցանել ձեր գերազան-
ցաւթեան որ այօչափ հոգատար էք նոցա ապա-
հաջութեանն . առաջուանէ տեղեկութիւն ա-
ռած ըլլալով այդ անկարդութեանց վրայ ես
ուղարկեցի ներիդ Մուսայ փաշան իրը զինուու-
րական , և իրը քաղաքական հաճի Հիւսէյին
փաշան . հարկ եղած պաշտօնատարներով և ոս-
տիկաններով . իսկ Պայտղիտի համար միւթէսէ-
բիթ պաշտօնավ զրկեցի Եռուուփ փաշան , նոյն-
պէս պաշտօնենք և ոստիկաններով . վանէն ալ
զօրքերն կրպատրատուին շուտով ելլել յիշեալ
առջիւն հարդ եղած կարգադրութիւններն ը-
նելու համար . կը պատրաստուիմ անձամբ այցե-
լելու . ոստի գարձեալ կը շնորհակալեմ ձեզ , ձեր
ինձ վրայ ունեցած համակրութեանը համար :

Գարձեալ նոյնին առ նոյն
Պատմական համար առ առ

ԱՅՍ պատուակեն շաբաթաթերթի 72 թույն
մէջ կրկարդ անք թէ, Աղդային կրօնական ժու-
րախ իւս մէկ առաջին մէջ, ընդ նախադահու-
արակ առաջ առարիարք սրբազն Հօր, վեց
գր շամա շրջած է՝ որոց երրորդն է հետևեալը.
Գ. «Արաւուեցաւ Զմիւռնից կրօնական ժողո-
վայ տուած համարատուութեան վերայ դոհու-
արակ մէկն առաջին է».

Ակադեմիան յայտնել, և այս ։
Կեղծութեա, ու պօնական ժողովոյ կողմէ եղած
ոյսպիսի մէջ որպէս մի մեծ ուրախութիւն կը
դրատնար է բարձր հասարակութեանս և պատիւ
ըշամարի իւն : Ասկայն ցաւօք սրտի կըկար-
ամք դարձեալ յիշեալ թերթին նոյն թուոյն
374 էջն Ծելու վերայ տրուած յօդուածին
մէջ պատուարժան խմբագրին կողմէ եղած մէկ
դիտողութիւնը յարում յիշելով քաղաքիս Լա-
տին եպիսկոպոսի իւր մէկ նամակաւ յիշեալ
Քէթոսի գրքիս ամբաջտութիւնը հերքելը, և
ուզելով գիտնալ է քաղաքիս կրօնական ժո-
ղովն և արդեօք իւր պարտականութիւնն կա-
տարած է նոյն գրքին հակաքրիստոնէական
արդապետութիւնը հերքելով ի զգուշութիւն
արևաբաց ժողովրեան : Աւտի վրօնական

